સુન્નતકે મુતાબિક મય્યિત રૂખ્સત કીજિયે

سُنّت کے مطابق
میّت رُخصت کیجئے

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

મુ.પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

સુન્નતકે મુતાબિક મય્યિત રૂખ્સત કીજિયે

سُنّت کے مُطابق میّت رخصت کیجے

મૌતસે પેહલેકે હાલાતસે લેકર મૌતકે બાદ તકકે મરાહિલકે ઝરૂરી વ મુસ્તનદ મસાઈલ ઈસ મુખ્તસર રિસાલામેં કુરઆને કરીમ ઔર મુસ્તનદ અહાદીસકી રોશનીમેં પેશ કિયે ગયે હૈં

❄ પસંદ ફરમૂદહ ❄

હઝરત મૌલાના નૂરૂલ બશર સાહબ

ઉસ્તાઝે હદીસ જામિઆ ફારૂકિયા કરાચી

❄ સલાહકાર ❄

હાફિઝ શમીમ અહમદ સા. (વેરાવલ)

❄ લિપ્યાંતર ❄

(મૌલવી) સુલેમાન મજાદરી

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

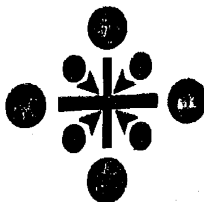
મુ.પી. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

ફેહરિસ્ત

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફ્હા

મુકદ્દમા

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ

ઈન્સાન ખુદા તઆલાકી મખ્લૂકાતમેં સબસે અફઝલ હૈ. જિસ તરહ ઉસકી ઝિંદગીસે મુતઅલ્લિક શરીઅતમેં બેશુમાર અહકામાત મૌજૂદ હૈં ઔર ઉસે ઝિંદગી ગુઝારનેકા સલીકા સિખાયા ગયા હૈ તો ઉસકે મરનેકે બાદ ભી ઉસે નહીં ભૂલા ગયા, બલ્કે મરનેકે બાદ ભી ઉસકે સાથ ઈઝ્ઝતકા મા'મલા કિયા ગયા હૈ. ઈસ લિયે ઉસકી મૌતસે મુતઅલ્લિક ભી શરીઅતમેં અહકામ હૈં તાકે ઈન્સાનકા દુનિયાસે રૂખ્સતીકા મરહલા ભી ઉસકે શાયાને શાન અચ્છી તરહ અંજામ પાએ, ઔર ન સિર્ફ યે બલ્કે ઉસકે દુનિયાસે રૂખ્સત હો જાનેકે બાદ ભી ઉસે યાદ કિયા જાએ ઔર ઉસકે અચ્છે તઝકેરે કિયે જાએં.

મૌત ઔર ઉસસે મુતઅલ્લિક અહકામકો મોઅતબર ઉલમાને મુસ્તકિલ કિતાબોંમેં જમા કિયા હૈ. યે છોટીસી કિતાબ ભી આસાન ઝબાનમેં જમા કી ગઈ મુસ્તનદ અહાદીસ ઔર મુફીદ મસાઈલકા મજમૂઆ હૈ. મજમૂઆ બાઝ હઝરાતકે બેહદ ઈસરાર પર શાએઅ કિયા જા રહા હૈ તાકે કમ ફુરસતકે ઝમાનેમેં ઈસસે ફાઈદા હાસિલ કરના હર કિસીકે બસમેં હો ઔર કોઈ મુસલમાન ભી શરીઅતકે અહકામસે અંજાન ન રહે.

ઈસ કિતાબચાસે ફાઈદા હાસિલ કરનેવાલોંસે હમેં ઉમ્મીદ હૈ કે વો હર ઉસ શખ્સકો જિસને કિતાબચાકી તૈયારીમેં હિસ્સા લિયા હૈ અપની મુખ્લિસાના દુઆઓંમેં ઝરૂર યાદ રખ્ખેંગે.

મુહમ્મદ ઉસમાન

મુદર્રિસ મદ્રસા બૈતુલ ઈલ્મ

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્માનિર્રહીમ

તકરીઝ

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા સય્યિદિના મુહમ્મદિન નબિય્યિલ્ ઉમ્મિય્યિ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ તાબિઈહિમ વ મન તબિઅહુમ બિઈહસાનિન ઈલા યૌમિદ્દીન.

ઈસ્લામ એક જામેઅ ઝાબ્તએ હયાત હૈ. જિસમેં પૈદાઈશસે લેકર મૌત તક ઔર ફિર આલમે બરઝખકે તમામ મરાહિલકે લિયે અહકામ ઔર તાલીમાત મૌજૂદ હૈં. હઝરાતે ફુકહાએ કિરામને ઉન મસાઈલ ઔર અહકામકો તફસીલકે સાથ અપની કિતાબોંમેં ઝિક્ર કિયા હૈ. યે રિસાલા મોહતરમ મૌલાના મુહમ્મદ ઉસમાન સાહબ "ઉસ્તાદ મદ્રસા બૈતુલ ઈલ્મ

ગુલશન ઈકબાલ કરાચી" કા જમા કિયા હુવા હૈ.

યૂં તો ઉર્દૂમેં ઈસ મૌઝૂઅ પર આરિફ બિલ્લાહ હઝરત મૌ. ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ આરિફીકી કિતાબ અહકામે મય્યિત એક તફસીલી ઔર જામેઅ તરીન કિતાબ હૈ. ફિર ભી મૌ. મુહમ્મદ ઉસમાન સાહબને લોગોંકી મશ્ગૂલીકો સામને રખતે હુએ મુખ્તસર રિસાલા ઈસી મૌઝૂઅ પર તરતીબ દિયા હૈ જિસમેં નિહાયત જામિઈયતકે સાથ તમામ ઝરૂરી ઉમૂરકો જમા કર દિયા હૈ. ઔર અહાદીસકે સલીસ તર્જુમેસે ભી કિતાબકી ઈફાદિયતમેં ઈઝાફા હુવા હૈ.

અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ હૈ કે ઉનકે દૂસરે મુફીદ કામોંકે સાથ ઈસ રિસાલેકો ભી કબૂલ ફરમાએ ઔર આમ વ ખાસકે લિયે ઈસકો નાફેઅ બનાએ.

નુરુલ બશર મુહમ્મદ નુરુલ હક અફલ્લાહુ અન્હુ

ઉસ્તાદ જામિઆ ફારૂકિયા કરાચી

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ

મૌતસે પેહલે

જબ કિસી શખ્સ પર મૌતકી અલામાત ઝાહિર હોને લગેં તો ઉસકો દાહની કરવટ લિટાકર ઉસકા મુંહ કિબલાકી તરફ કર દિયા જાએ, ઔર અગર ઉસકો ચિત લિટા દિયા જાએ ઔર ઉસકે પૈર કિબલાકી તરફ કર દિયે જાએં ઔર સર ઉંચા કર દિયા જાએ તાકે મુંહ કિબલાકી તરફ હો જાએ તો યે ભી દુરૂસ્ત હૈ. બહરહાલ જો તરીકા મરનેવાલેકે લિયે આસાન હો ઉસે ઈખ્તિયાર કિયા જાએ, અગર મરનેવાલેકો ઉસસે તકલીફ હોતી હો તો ઉસે અપને હાલ પર છોડ દિયા જાએ.

(શામી)

મરનેવાલેકે પાસ બૈઠકર ઝોર ઝોરસે કલિમહ પઢા જાએ તાકે વો કલિમહ પઢને લગે, લેકિન

ઉસે કલિમહ પળ્હનેકા ન કેહના ચાહિયે.

જબ વો એક દફા કલિમહ પળ્હ લે તો ફિર ચુપ હો જાના ચાહિયે, હાં અગર કલિમહ પળ્હનેકે બાદ ફિર દુનિયાકી કોઈ બાતચીત કર લે તો દો બારહ પળ્હના ચાહિયે. જબ વો પળ્હ લે તો ફિર ચુપ હો જાના ચાહિયે. (બેહિશ્તી ઝેવર)

હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ :

"મન્ કાન આખિરુ કલામિહી લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ દખલલ્ જન્નત" (રવાહૂ અબૂ દાઉદ)

જિસ શખ્સકા આખરી કલામ (યાની બાત) લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ હો વો જન્નતમેં જાએગા".

મરનેવાલેકે પાસ સૂરએ યાસીન પળ્હના ચાહિયે. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ :

"ઈક્રરઅ્ સૂરત યાસીન અલા મૌતાકુમ"

"તુમ અપને મરનેવાલે પર સૂરએ યાસીન

પઢ્હા કરો.” (અબૂ દાઉદ વ ઈબ્ને માજા)

ઉસ વકત કોઈ ઐસી બાત ન કરેં કે જિસસે ઉસકા દિલ દુનિયાકી તરફ માઈલ હો જાએ. ઐસે વકત બાલ બચ્ચોંકો સામને લાના યા ઔર કોઈ જિસસે ઉસકો ઝિયાદા મુહબ્બત થી ઉસે લાના, ઐસી બાતેં કરના કે દિલ ઉસકા ઉનકી તરફ માઈલ હો જાએ ઔર ઉનકી મુહબ્બત ઉસકે દિલમેં સમા જાએ બડી બુરી બાત હૈ, દુનિયાકી મુહબ્બત લેકર રૂખ્સત હુવા તો નઉઝુબિલ્લાહ બુરી મૌત મરા. (બેહિશ્તી ઝેવર)

મરીઝ ઔર ઉસકે તીમારદાર, ઈયાદત કરને વાલેકો ચાહિયે કે ઐસી બાતેં કરેં જિસસે ઉસકો અલ્લાહ તઆલાકે સાથ અચ્છા ગુમાન ઔર રહમ વ કરમકી ઉમ્મીદ પૈદા હો.

મરતે વકત ઉસકે મુંહસે ખુદા ન ખ્વાસ્તા કુફ્રકી કોઈ બાત નિકલે તો ઉસકા ખયાલ ન કરના ચાહિયે

ઔર ન ઉસકા ચરચા કરના ચાહિયે, બલ્કે યે સમઝના ચાહિયે કે મૌતકી સખ્ત તકલીફ ઔર બદ હવાસીમેં અકલ ઠિકાને નહીં રહી, ઈસ વજહસે ઐસા હુવા. ઔર અકલ ઠિકાને ન રેહનેકી સૂરતમેં આદમી જો કેહતા હૈ વો સબ માફ હોતા હૈ. ઔર અલ્લાહ તઆલાસે ઉસકી બખ્શિશકી દુઆ કરતે રેહના ચાહિયે.

મૌતકે બાદ

જબ રૂહ નિકલ જાએ તો મુરદેકે સબ આ'ઝા દુરૂસ્ત કર દિયે જાએં ઔર કપડેકી પટ્ટીસે ઉસકા મુંહ ઈસ તરહ બાંધ દિયા જાએ કે પટ્ટી ઠોડીકે નીચેસે નિકાલકર સર પર ગિરહ (ગાંઠ) લગા દેં તાકે મુંહ ખુલકર બુરા મા'લૂમ ન હો. ઔર આંખેં બંદ કર દી જાએં ઔર પૈરકે દોનોં અંગૂઠે મિલાકર બાંધ દિયે જાએં

તાકે ટાંગેં ફૈલ ન જાએં.

મૌતકે વકત યે દુઆ પળ્હના ભી મન્કૂલ હૈ.

"ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન અલ્લાહુમ્મ અજિર્‌ની ફી મુસીબતી વખ્લુફ્ લી ખૈરમ્ મિન્હા."

હમ અલ્લાહ હીકે હૈં ઔર અલ્લાહ હીકી તરફ હમ સબ લૌટકર જાનેવાલે હૈં. અય અલ્લાહ મુઝે મેરી ઈસ મુસીબતમેં અજ્ર અતા ફરમા, ઔર (જો ચીઝ મુઝસે લે લી ગઈ હૈ) ઉસકે બજાએ ઉસસે બેહતર મુઝે અતા ફરમા"

હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) કા વાકિઆ

હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જિસ સાહિબે ઈમાન પર કોઈ મુસીબત આએ (ઔર કોઈ ચીઝ ફૌત હો જાએ) ઔર વો ઉસ વકત અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કરે જો અર્ઝ કરનેકા હુકમ હૈ, યાની : "ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન, અલ્લાહુમ્મ અજિર્ની ફી મુસીબતી વખ્લુફ્લી ખૈરમ્ મિન્હા" તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ ચીઝકે બજાએ ઉસસે બેહતર ઝરૂર અતા ફરમાએગા. (ઉમ્મે સલમા કેહતી હૈં કે) જબ મેરે પેહલે શૌહર અબૂ સલમાકા ઈન્તિકાલ હુવા તો મૈંને અપને જીમેં સોચા કે મેરે શૌહર મરહૂમ અબૂ સલમાસે અચ્છા કૌન હો સકતા હૈ, વો સબસે પેહલે મુસલમાન થે જિનહોંને ઘરબારકે સાથ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી તરફ હિજરત કી (લેકિન રસૂલુલ્લાહ સ.અ.વ. કી તાલીમકે મુતાબિક) મૈંને ઉનકી વફાતકે બાદ હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી બતલાઈ હુઈ દુઆ

પઢ્હી તો અલ્લાહ તઆલાને અબૂ સલમા (રદિ.) કી જગહ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) મુઝે નસીબ ફરમાએ (યાની રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે મેરા નિકાહ હો ગયા). (સહીહ મુસ્લિમ)

મર જાનેકે બાદ મુરદેકે પાસ લોબાન વગૈરહ કુછ ખૂશ્બૂ સુલગા દી જાએ. ઔર હૈઝ વ નિફાસવાલી ઔરત ઔર જિસ શખ્સકો નહાનેકી ઝરૂરત હો ઉસકે પાસ ન રહે. જબ મરનેવાલેકા જિસ્મ દુરૂસ્ત કરકે આંખેં બંદ કર દીં તો ઉસે ચાદર ઓઢ્હા દેં ઔર નેહલાને ઔર કફનાનેમેં જિતના હો સકે જલ્દી કરેં. ઔર જબ તક ઉસે ગુસલ ન દિયા જાએ ઉસકે પાસ કુરઆન શરીફ પઢ્હના મકરૂહ હૈ. મૌતકી ખબર ઝિયાદાસે ઝિયાદા જિતના હો સકે દે દેના ચાહિયે લેકિન ઉસકે લિયે જનાઝામેં દેર કરના મુનાસિબ નહીં.

મય્યિત પર રોના

કિસીકી મૌત પર ઉસકે રિશ્તેદાર ઔર તઅલ્લુક વાલોંકા રંજીદા ઔર ગમગીન હોના ઔર ઉસકે નતીજેમેં આંખોંસે આંસૂ બહાના બિલકુલ ફિતરી બાત હૈ. ઔર ઈસ બાતકી અલામત હૈ કે ઉસ આદમીકે દિલમેં મુહબ્બત ઔર દર્દમંદીકા જઝબા મૌજૂદ હૈ, જો ઈન્સાનિયતકા એક કીમતી ઔર પસંદીદહ અન્સર હૈ, ઈસ લિયે શરીઅતને ઉસ પર પાબંદી નહીં આઈદ કી, બલ્કે એક દરજામેં ઉસકી તહસીન ઔર કદર અફઝાઈ કી હૈ, લેકિન નૌહા ઔર માતમ ઔર ઈખ્તિયારી તૌર પર રોને પીટનેકી સખ્ત મમાનિઅત ફરમાઈ ગઈ હૈ. ઔર માતમ ઔર રોના પીટના મય્યિતકે લિયે ભી તકલીફકા સબબ હોતા હૈ.

જબ હઝરત સઅદ બિન ઉબાદા (રદિ.)

બીમાર હુએ તો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) દૂસરે સહાબએ કિરામકે સાથ ઉનકી ઈયાદતકે લિયે તશરીફ લે ગયે. ઉનકી સખ્ત હાલતકો દેખકર આપ (સ.અ.વ.) કો રોના આ ગયા, જબ ઔર લોગોંને આપ (સ.અ.વ.) પર રોનેકે આસાર દેખે તો વો ભી રોને લગે, આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા,

લોગો! અચ્છી તરહ સુન લો ઔર સમઝ લો!

અલ્લાહ તઆલા આંખકે આંસૂ ઔર દિલકે રંજ વ ગમ પર તો સઝા નહીં દેતા ઔર ઝબાનકી તરફ ઈશારા કરકે ફરમાયા, લેકિન ઈસ ઝબાનકી (ગલત રવી, યાની ઝબાનસે નૌહા વ માતમ કરને પર) સઝા ભી દેતા હૈ ઔર (ઈન્ના લિલ્લાહ પઢને પર ઔર દુઆ વ ઈસ્તિગફાર કરને પર) રહમત ભી ફરમાતા હૈ, ઔર યે ભી હકીકત હૈ કે મય્યિતકે ઘરવાલોંકે રોને પીટનેકી વજહસે ઉસકો અઝાબ હોતા હૈ. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

મય્યિતકા ગુસલ

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ કે જો શખ્સ મય્યિતકો ગુસલ દે વો ગુનાહોંસે ઐસા પાક હો જાતા હૈ જૈસે અબ માં કે પેટસે પૈદા હુવા હો, ઔર જો મય્યિત પર કફન ડાલે અલ્લાહ તઆલા ઉસકો જન્નતકા જોડા પહેનાએંગે. (અહકામે મય્યિત)

જબ કફન દફનકા સબ સામાન હો જાએ ઔર નેહલાનેકા ઈરાદા હો તો પેહલે એક બરતનમેં બકદ્રે ઝરૂરત પાની લેકર દો મુઠ્ઠી બેરીકે પત્તે ડાલકર પાની જોશ દે લેં. કિસી તખ્તકો લોબાન યા અગરબત્તી વગૈરહ ખૂશબૂદાર ચીઝસે તીન યા પાંચ યા સાત દફા ધૂની દે દેં. ફિર મુરદેકો ઉસ પર લિટા દેં ઔર કોઈ મોટા કપડા (કે પાની પડ જાનેકે બાદ ભી ઉસકે અંદરસે બદનકી રંગત ન દિખાઈ દે) નાફસે લેકર ઝાનૂ

(ઘુટનોં) તક ડાલ દેં ઔર ચાદરકે નીચેસે ઈસ તરહ કપડે ઉતારેં કે મુરદેકા સતર ન ખુલને પાએ.

નેહલાનેકા તરીકા

નેહલાનેકા તરીકા યે હૈ કે પેહલે હાથ પર કોઈ કપડા લપેટ લેં તાકે મુરદેકી ઈસ્તિન્જાકી જગહ ઔર સતર પર હાથ ન લગે. આજકલ ઉસકે લિયે કપડેકી થેલી ઈસ્તેમાલ હોતી હૈ વો ભી દુરૂસ્ત હૈ. ફિર મય્યિતકે પેટ પર આહિસ્તા આહિસ્તા હાથ ફેરેં. નાપાકી નિકલે યા ન નિકલે, દોનોં સૂરતોંમેં ઉસકો ઈસ્તિન્જા કરા દેં. ઔર જો ચાદર ઉસકે સતર પર ડાલી હુઈ હૈ ઉસકે અંદર અંદર ધુલાએં તાકે સતર ખુલને ન પાએ. ઔર ખૂદ ભી ઈસકા એહતિમામ કરેં કે સતર પર નિગાહ ન પડે. ફિર ઉસકો વુઝૂ કરા દેં, લેકિન ન કુલ્લી કરાએં, ન નાકમેં પાની ડાલેં, ન ગટ્ટે તક હાથ ધુલાએં, બલ્કે

પેહલે ચેહરા ધુલાએં, ફિર હાથ કોહની સમેત ધુલાએં, ફિર સરકા મસહ કરા દેં, ફિર દોનોં પૈર ધુલા દેં. ઔર અગર તીન દફા રૂઈ તર કરકે દાંતોં ઔર મસોડોં પર ફેર દી જાએ ઔર નાકકે દોનોં સૂરાખોંમેં ફેર દી જાએ તો ભી જાઈઝ હૈ. ઔર અગર મુરદા નહાનેકી હાજતમેં યા હૈઝ વ નિફાસમેં મર જાએ તો ઈસ તરહસે મુંહ ઔર નાકમેં પાની પહોંચાના ઝરૂરી હૈ. ફિર નાક, મુંહ ઔર કાનોંમેં રૂઈ ભર દેં તાકે વુઝૂ કરાતે ઔર નેહલાતે વકત પાની અંદર ન જાએ.

જબ વુઝૂ કરા ચુકેં તો સરકો ગુલે ખૈરૂ યા સાબૂન વગૈરહસે મલકર ધોએં ઔર સાફ કરકે મુરદેકો બાંઈ કરવટ પર લિટાએં તાકે દાઈ જાનિબકો ધોયા જા સકે. ફિર બેરીકે પત્તે ડાલકર પકાયા હુવા પાની નીમ ગરમ તીન દફા સરસે પૈર તક ડાલેં યહાં તકકે બાંઈ કરવટ તક પાની પહોંચ જાએ. ફિર દાહની કરવટ પર લિટા

દેં ઔર ઈસી તરહ સરસે પૈર તક તીન મરતબા ઈતના પાની ડાલેં કે દાહની કરવટ તક પહોંચ જાએ.

બેરીકે પત્તોંસે જોશ દિયે હુએ પાનીસે નેહલાના સુન્નત હૈ. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને અપની સાહબઝાદી હઝરત ઝૈનબ (રદિ.) કો બેરીકે પત્તોંવાલે પાનીસે નેહલાનેકા ઈરશાદ ફરમાયા થા. (મઆરિફુલ હદીસ બહવાલા બુખારી વ મુસ્લિમ)

બેરીકે પત્તોંકે સાથ ઉબાલે હુએ પાનીસે ગુસલ દેનેકા મકસદ યે હૈ કે ઐસા પાની બદનસે મેલ વગૈરહકો ખૂબ સાફ કરતા હૈ. હમારે ઝમાનામેં ઈસ મકસદકે લિયે તરહ તરહકે સાબૂન વગૈરહ ઈસ્તેમાલ કિયે જાતે હૈં.

અગર ઝરૂરત મેહસૂસ હો તો તીન દફાસે ઝિયાદા યાની પાંચ યા સાત દફા ભી ધુલાયા જા સકતા હૈ. જબ ગુસલ દે ચુકેં તો મુરદેકો ઝરા બિઠલાએં ઔર

ઉસકે પેટકો આહિસ્તા આહિસ્તા મલેં ઔર દબાએં, અગર કુછ ફુઝલા (પેશાબ યા પાખાના વગૈરહ) નિકલે તો ઉસકો પૂંછકર ધો ડાલેં, ઔર વુઝૂ ઔર ગુસલમેં ઉસકે નિકલનેસે કુછ નુકસાન નહીં, અબ ગુસલ ન દોહરાએં ઔર ન હી વુઝૂ, ઉસકે બાદ ફિર ઉસકો બાઈં કરવટ પર લિટા દેં ઔર કાફૂર પડા હુવા પાની સરસે પૈર તક તીન દફા ડાલેં. ફિર સારા બદન કિસી કપડે યા તૌલિયાસે પૂંછકર કફના દેં.

ગુસલકે બાઝ મસાઈલ

(૧) મય્યિતકો નેહલાનેકા હક સબસે પેહલે ઉસકે કરીબ તરીન રિશ્તેદારકો હૈ, બેહતર હૈ કે વો ખૂદ નેહલાએ. ઔર ઔરતકી મય્યિતકો ઉસકી કરીબી રિશ્તેદાર ઔરત નેહલાએ, ક્યૂંકે યે અપને અઝીઝકી આખરી ખિદમત હૈ. (અહ.કામે મય્યિત બહવાલા શામી)

(૨) કિસીકો ઉજરત દેકર ભી મય્યિતકો ગુસલ દિલવાયા જા સકતા હૈ, લેકિન ઉજરત લેકર ગુસલ દેને વાલા સવાબકા મુસ્તહિક નહીં હોતા, અગરચે ઉજરત લેના જાઈઝ હૈ. (અહકામે મય્યિત)

(૩) મય્યિતકે બાલોંકો કંઘી ન કરો, ન નાખુન કાટો, ન કહીંકે બાલ કાટો, સબ ઈસી તરહ રેહને દો. (મુસાફિરતે આખિરત બહવાલા અહકામે મય્યિત)

(૪) અગર નેહલાનેમેં મય્યિતકા કોઈ ઐબ દેખેં તો કિસીસે ન કહેં, અગર ખુદા ન ખ્વાસ્તા મરનેસે ઉસકા ચેહરા બિગડ ગયા કાલા હો ગયા, તો યે ભી ન કહેં. ઔર બિલકુલ ઉસકા ચરચા ન કરેં કે યે સબ નાજાઈઝ હૈ. (બેહિશ્તી ઝેવર)

(૫) અગર કોઈ અચ્છી અલામત દેખેં, મસલન ચેહરાકા નૂરાનિયત ઔર તબસ્સુમ (મુસ્કુરાહટ) વગૈરહ

તો ઉસે ઝાહિર કર દેના મુસ્તહબ હૈ. (શામી)

(૬) મય્યિતકો ગુસલ દેનેવાલેકા બાદમેં ખૂદ ગુસલ કર લેના મુસ્તહબ હૈ.

(૭) મય્યિતકો નેહલાનેમેં જો પાની ઈસ્તેમાલ હોતા હૈ વો ઈસ્તેમાલ શુદા નાપાક પાની હોતા હૈ ઈસ લિયે ઐસી જગહ ગુસલ દિયા જાએ કે પાની બેહકર નિકલ જાએ. ઔર અગર પાની બેહનેકા ઈન્તિઝામ ન હો તો ઉસે સાફ કર લિયા જાએ તાકે કોઈ ઉસમેં ફિસલકર ગિર ન જાએ.

(૮) નાખુન પાલિશ લગી હોનેકી હાલતમેં કિસી ઔરતકા ઈન્તિકાલ હો ગયા તો નાખુન પાલિશ છુડાએ બગૈર ગુસલ સહીહ ન હોગા. નાખુન પાલિશ છુડાકર નાખુન ધોના ફર્ઝ હૈ. ઔર અગર પાલિશ છુડાએ બગૈર ગુસલ દેકર નમાઝ પઢ લી ગઈ તો યે નમાઝ ભી સહીહ ન હોગી. (અહસનુલ ફતાવા)

કફનાનેકા બયાન

મર્દકો તીન કપડોંમેં કફનાના સુન્નત હૈ. (૧) કુરતા (૨) ઈઝાર (૩) ચાદર (ઉસે લિફાફા ભી કેહતે હૈં) ઈઝાર સરસે લેકર પાંવ તક હોના ચાહિયે. ઔર ચાદર ઉસસે એક હાથ બડી હો. ઔર કુરતા ગલેસે લેકર પાંવ તક હો લેકિન ન ઉસમેં કલી હો ન આસ્તીન.

ઔરતકો પાંચ કપડોંમેં કફનાના સુન્નત હૈ. તીન તો વોહી હૈં જો મર્દકે કફનમેં ઝિક્ર હુએ (યાની કુરતા, ઈઝાર ઔર ચાદર) ચોથા સરબંદ ઔર પાંચવાં સીના બંદ હૈ. સરબંદ મય્યિતકે સરપર ડાલા જાતા હૈ ઔર સીનાબંદ બગલકે નીચેસે ઝાનૂ તક હોતા હૈ.

કફનકી પૈમાઈશ

મઝકૂરા કફન નિકાલનેકા તરીકા મર્દકે લિયે

યે હૈ કે એક કપડા સવા યા ડેઢ ગઝ ચૌડાઈકા લેં. ઉસમેંસે એક ટુકડા મય્યિતકે કદકે બરાબર નિકાલ લેં, યે ઈઝાર હોગી. ઈસી તરહ દૂસરી ચાદર ફાડ લેં જો લંબાઈમેં મર્દકે કદસે તકરીબન એક દો ફુટ ઝિયાદા હો.

ફિર કમીસ ફાડ લેં જો લંબાઈમેં મય્યિતકે કંધેસે લેકર પાંવ તક જિસ કદર લંબાઈ હૈ ઉસકા દુગના હો ઔર દોનોં કિનારે કપડેકે મિલાકર બીચમેંસે ઈતના ચાક ખોલ લેં કે સરકી તરફસે ગલેમેં આ જાએ. યે તીનોં કફન ઔરતોંકે લિયે ભી ઈસી તરહ નિકાલે જાએંગે.

ઔરતોંકે કફનમેં સરબંદ ડેઢ ગઝ લંબા ઔર તકરીબન પોના ગઝ ચૌડા ઔર સીનાબંદ દો ગઝ લંબા ઔર તકરીબન સવા ગઝ ચૌડા હો.

મર્દકો કફનાનેકા તરીકા

પેહલે કફનકો તીન દફા યા પાંચ દફા યા સાત દફા લોબાન વગૈરહકી ધૂની દે દો. ફિર ચાદર બિછાકર ઉસ પર ઈઝાર બિછા દો. ફિર કુરતા (કમીસ) કા નિચલા આધા હિસ્સા બિછા દો. ઔર ઉપરકા બાકી હિસ્સા સમેટકર સરહાનેકી તરફ રખ દો, ફિર મય્યિતકો ગુસલકે તખ્તાસે આહિસ્તગીસે ઉઠાકર ઉસ બિછે હુએ કફન પર લિટા દો. ઔર જબ કમીસકા સૂરાખ (ગિરેબાન) મય્યિતકે ગલેમેં આ જાએ તો કમીસકા ઉપરકા હિસસા જો આપને સમેટકર રખ્ખા થા ઉસે મય્યિતકે ઉપર પૈરોંકી તરફ ખોલ દો. જબ ઈસ તરહ કુરતા પેહના ચુકો તો સર ઔર દાઢી પર ઈત્ર વગૈરહ કોઈ ખૂશ્બૂ લગા દો, યાદ રહે કે મર્દકો ઝા'ફરાન નહીં લગાની ચાહિયે, ફિર પેશાની, નાક

ઔર દોનોં હથેલિયોં ઔર ઔર દોનોં ઘુટનોં ઔર દોનોં પાંવ પર (યાની જિન આ'ઝા પર આદમી સિજદહ કરતા હૈ) કાફૂર મલ દો.

ઉસકે બાદ ઈઝારકા બાયાં પલ્લા (કિનારા) મય્યિતકે ઉપર લપેટ દેં, ફિર દાયાં લપેટેં, યાની બાયાં પલ્લા નીચે રહે ઔર દાયાં ઉપર, ફિર લિફાફા ઈસ તરહ લપેટેં કે બાયાં નીચે ઔર દાયાં ઉપર રહે, ફિર કપડેકી ધજ્જી (કતર) લેકર કફનકો સર ઔર પાંવકી તરફસે બાંધ દેં તાકે હવાસે યા હિલને જુલનેસે કફન ખુલ ન જાએ.

ઔરતકો કફનાનેકા તરીકા

ઔરતકે લિયે પેહલે લિફાફા બિછાકર ઉસ પર સીનાબંદ ઔર ઉસ પર ઈઝાર બિછાએં, ફિર કમીસકા નિચલા હિસ્સા સમેટકર સરહાનેકી તરફ રખ દેં, ફિર

મય્યિતકો ગુસલકે તખ્તેસે આહિસ્તગીસે ઉઠાકર ઉસે બિછે હુએ કફન પર લિટા દેં ઔર કમીસકા જો આધા હિસ્સા સરહાનેકી તરફ રખ્ખા થા ઉસકો સરકી તરફ ઉલટ દેં કે કમીસકા સૂરાખ (ગિરેબાન) મય્યિતકે ગલેમેં આ જાએ તો કમીસકા ઉપરકા હિસ્સા જો આપને સમેટકર રખ્ખા થા ઉસે મય્યિતકે ઉપર પૈરોંકી તરફ ખોલ દેં, જબ ઈસ તરહ કમીસ પેહના ચુકેં તો ઉસકે સર પર ઈત્ર વગૈરહ કોઈ ખૂશ્બૂ લગા દેં, ઔરતકો ઝા'ફરાન ભી લગા સકતે હૈં, ફિર પેશાની, નાક ઔર દોનોં હથેલિયોં ઔર દોનોં ઘુટનોં ઔર દોનોં પાંવ પર કાફૂર મલ દેં, ફિર સરકે બાલોંકો દો હિસ્સે કરકે કમીસકે ઉપર સીના પર ડાલ દેં, એક હિસ્સા દાહની તરફ ઔર દૂસરા બાંઈ તરફ, ફિર સરબંદ યાની ઓઢની સર પર ઔર બાલોં પર ડાલ દો, ઉનકો બાંધના યા લપેટના નહીં ચાહિયે.

ઉસકે બાદ મય્યિતકે ઉપર ઈઝાર ઈસ તરહ લપેટેં કે બાયાં પલ્લા (કિનારા) નીચે ઔર દાયાં ઉપર રહે, સરબંદ ઉસકે અંદર આ જાએ, ઉસકે બાદ સીનાબંદ, સીનાકે ઉપર બગલોંસે નિકાલકર ઘુટનોં તક દાએં બાએંસે બાંધો, ફિર લિફાફા ઉસી તરહ લપેટો કે બાયાં પલ્લા નીચે ઔર દાયાં ઉપર રહે. ઉસકે બાદ ધજ્જી (કતર) સે કફનકો સર ઔર પાંવકી તરફસે બાંધ દેં, ઔર બીચમેં કમરકે નીચેકો ભી એક બડી ધજ્જી નિકાલકર બાંધ દેં, તાકે હિલને જુલનેસે ખુલ ન જાએ.

ઉપરવાલી તરકીબસે સીનાબંદ ઈઝારકે ઉપર લિફાફાકે અંદર હોગા, લેકિન અગર ઉસકો કમીસકે ઉપર ઈઝારસે પેહલે બાંધ દિયા જાએ તબ ભી જાઈઝ હૈ. ઔર અગર તમામ કપડોંકે ઉપર યાની લિફાફાસે ભી બાહિર ઔર ઉપર બાંધ દેં તો ભી દુરૂસ્ત હૈ.

કફનકે બાઝ મસાઈલ

(૧) કફન સફેદ રંગકા હો તો અફઝલ હૈ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : તુમ લોગ સફેદ કપડે પહેના કરો. વો તુમહારે લિયે અચ્છે *કપડે હૈં ઔર ઉનહીમેં અપને મરનેવાલોંકો કફનાયા કરો. (મઆરિફુલ હદીસ)

(૨) કફનમેં બિલકુલ રદ્દી (હલકા) કપડા ઈસ્તેમાલ નહીં કરના ચાહિયે બલ્કે દરમિયાના દરજાકા મુનાસિબ કપડા હોના ચાહિયે.

(૩) કફન ઝિયાદા કીમતી ભી ન હોના ચાહિયે.

હઝરત અલી મુરતુઝા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ઝિયાદા બેશ

કીમત કફન ન ઈસ્તેમાલ કરો. ક્યૂંકે વો જલ્દી હી ખતમ હો જાતા હૈ. (માઆરિફુલ હદીસ)

બચ્ચોંકા કફન

અગર નાબાલિગ લડકા યા નાબાલિગ લડકી મર જાએ જો અભી જવાન નહીં હુએ લેકિન જવાનીકે કરીબ પહોંચ ગયે થે, તો લડકેકો કફનમેં તીન કપડે દેના ઔર લડકીકો કફનમેં પાંચ કપડે દેના સુન્નત હૈ. અગર લડકીકો પાંચકે બજાએ તીન ઔર લડકેકો તીનકે બજાએ દો હી કપડે દિયે જાએં તબ ભી કાફી હૈ. ગર્ઝ યે કે જો હુકમ બાલિગ મર્દ ઔર ઔરતકા હૈ વોહી હુકમ નાબાલિગ લડકે ઔર લડકીકા હૈ. બાલિગ મર્દ ઔર ઔરતકે લિયે વો હુકમ તાકીદી હૈ ઔર નાબાલિગકે લિયે બેહતર હૈ.

જો લડકા યા લડકી બહોત કમ ઉમરીમેં ફૌત

હો જાએં કે જવાનીકે કરીબ ભી ન હુએ હોં તો બેહતર યે હૈ કે લડકેકો મુરદોંકી તરહ તીન કપડે ઔર લડકીકો ઔરતોંકી તરહ પાંચ કપડે કફનમેં દિયે જાએં. ઔર અગર લડકેકો સિર્ફ એક ઔર લડકીકો સિર્ફ દો કપડે કફનમેં દે દિયે જાએં તો ભી દુરૂસ્ત હૈ ઔર નમાઝે જનાઝા ઔર તદફીન હસ્બે દસ્તૂર કી જાએ.

જો બચ્ચા ઝિંદા પૈદા હુવા ફિર થોડી હી દેરમેં મર ગયા, યા ફૌરન પૈદા હોનેકે બાદ હી મર ગયા, તો વો ભી ઉસી કાઈદેસે નેહલા દિયા જાએ ઔર કફનાકર નમાઝ પઢી જાએ. ફિર દફન કર દિયા જાએ. ઔર ઉસકા નામ ભી કુછ રખ્ખા જાએ. જો બચ્ચા માં કે પેટસે મરા હી પૈદા હુવા, ઔર પૈદા હોતે વકત ઝિંદગીકી કોઈ અલામત નહીં પાઈ ગઈ, ઉસકો ભી ઉસી તરહ નેહલાઓ, લેકિન કાઈદેકે મુવાફિક

કફન ન દેં, બલ્કે કિસી એક કપડેમેં લપેટકર દફન કર દેં, ઉસ પર નમાઝે જનાઝા ભી નહીં પળ્હી જાએગી, અલબત્તા ઉસકા નામ ભી કુછ ન કુછ રખ દેના ચાહિયે.

જનાઝા ઉઠાનેકા બયાન

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જો આદમી ઈમાનકી સિફતકે સાથ ઔર સવાબકી નિય્યતસે કિસી મુસલમાનકે જનાઝેકે સાથ જાએ ઔર ઉસ વકત તક જનાઝેકે સાથ રહે જબ તકકે ઉસ પર નમાઝ પળ્હી જાએ ઔર ઉસકે દફનસે ફરાગત હો તો વો સવાબકે દો કીરાત લેકર વાપસ હોગા. જિનમેંસે હર કીરાત ગોયા ઓહદ પહાડકે બરાબર હોગા. ઔર જો આદમી સિર્ફ નમાઝે જનાઝા પળ્હકર વાપસ આ

જાએ (દફન હોને તક સાથ ન રહે) તો વો સવાબકા (ઐસા હી) એક કીરાત લેકર વાપસ હોગા.

(મઆરિફુલ હદીસ)

કીરાત રાજેહ કૌલકે મુતાબિક દિરહમકા બારહવાં હિસ્સા હોતા હૈ. ઉસકો દુનિયાકા કીરાત (દિરહમકા બારહવાં હિસ્સા) ન સમઝા જાએ બલ્કે યે સવાબ આખિરતકા કીરાત હોગા જો દુનિયાકે કીરાતકે મુકાબલામેં ઈતના બડા હોગા જિતના ઓહદ પહાડ ઉસકે મુકાબલેમેં બડા ઔર અઝીમુશ્શાન હૈ. ઈસીકે સાથ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને યે ભી વાઝેહ ફરમા દિયા કે ઈસ અમલ પર યે અઝીમ સવાબ તબ હી મિલેગા જબકે યે અમલ ઈમાન ઔર યકીનકી બુન્યાદ પર ઔર સવાબ હી કી નિય્યતસે કિયા ગયા હો. હદીસકે અલ્ફાઝ "ઈમાનવ્ં વઈહ્તિસાબન" કા મતલબ યેહી હૈ.

(મઆરિફુલ હદીસ)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જનાઝેકો તેઝ લે જાયા કરો, અગર વો નેક હૈ તો (કબર ઉસકે લિયે) ખૈર હૈ (યાની અચ્છી મન્ઝિલ હૈ) જહાં તુમ (તેઝ ચલકે) ઉસકો જલ્દી પહોંચા દોગે, ઔર અગર ઉસકે સિવા દૂસરી સૂરત હૈ (યાની જનાઝા નેકકા નહીં હૈ) તો એક બુરા (બોઝ તુમહારે કંધોં પર) હૈ (તુમ તેઝ ચલકે જલ્દી) ઉસકો અપને કંધોંસે ઉતાર દોગે.

(મઆરિફુલ હદીસ બહવાલા બુખારી વ મુસ્લિમ)

જનાઝા લે જાનેકા મસનૂન તરીકા

(૧) મય્યિતકો કિસી ચારપાઈ વગૈરહ પર લિટાકર લે જાએં. સરહાના આગે રખ્ખેં ઔર ઉસ ચારોં પાયોંકો એક એક આદમી ઉઠાએ ઔર ચલકર કબ્રસ્તાન જાએં. બગૈર ઉઝર ઉસકા કિસી જાનવર યા

ગાડી વગૈરહ પર રખકર લે જાના મકરૂહ હૈ ઔર ઉઝર હો તો બગૈર કરાહત જાઈઝ હૈ, મસલન કબ્રસ્તાન બહોત દૂર હૈ.

(૨) જનાઝાકો ઉઠાનેકા મુસ્તહબ તરીકા યે હૈ કે પેહલે મય્યિતકે દાહની તરફકા અગલા પાયા અપને દાહને કંધે પર રખકર કમ અઝ કમ દસ કદમ ચલે. ઉસકે બાદ પિછલા દાહના પાયા અપને દાહને શાને પર રખકર કમ અઝ કમ દસ કદમ ચલે. ઉસકે બાદ મય્યિતકે બાંઈ તરફકા અગલા પાયા અપને બાએં કંધે પર રખકર કમ અઝ કમ દસ કદમ ચલે ફિર પિછલા બાયાં પાયા અપને બાએં કંધે પર રખકર દસ કદમ ચલે તાકે ચારોં પાયોંકો મિલાકર ચાલીસ કદમ હો જાએં. ક્યૂંકે ચાલીસ કદમ તક કંધા દેનેકી બડી ફઝીલત આઈ હૈ. (અહકામે મય્યિત)

(૩) જો લોગ જનાઝાકે સાથ હોં ઉનકો

જનાઝાકે પીછે ચલના મુસ્તહબ હૈ. અગર જનાઝાસે આગે બહોત દૂર ચલા જાએ યા સબ લોગ જનાઝાકે આગે હો જાએં તો મકરૂહ હૈ, ઈસી તરહ જનાઝાકે આગે કિસી સવારી પર ચલના ભી મકરૂહ હૈ.

(અહકામે મય્યિત બહવાલા બેહિશ્તી ગૌહર)

(૪) જો લોગ જનાઝાકે સાથ હોં ઉનકો જનાઝાકે દાએં યા બાએં નહીં ચલના ચાહિયે.

(અહકામે મય્યિત બહવાલા આલમગીરી)

(૫) જનાઝાકે સાથ જો લોગ હોં ઉનકા કોઈ દુઆ યા ઝિક્ર બુલંદ આવાઝસે પઢના મકરૂહ હૈ.

(બેહિશ્તી ગૌહર બહવાલા બહરુ ર્રાઈક)

(૬) જો લોગ જનાઝાકે સાથ ન હાં બલ્કે કહીં બૈઠે હોં ઔર ઉનકા ઈરાદા જનાઝાકે સાથ જાનેકા ભી ન હો, ઉનકો જનાઝા દેખકર ખડા નહીં હોના ચાહિયે.

(અહકામે મય્યિત બહવાલા બેહિશ્તી ગૌહર)

(૭) જો લોગ જનાઝાકે સાથ જાએં ઉનકો ઉસસે પેહલે કે કંધોંસે જનાઝા ઉતારા જાએ બૈઠના મકરૂહ હૈ, હાં અગર કોઈ ઝરૂરત બૈઠનેકી પૈશ આએ તો મુઝાઈકા (હરજ) નહીં. (અહકામે મય્યિત)

(૮) જો શખ્સ જનાઝાકે સાથ હો ઉસે નમાઝે જનાઝા પળ્હે બગૈર વાપસ નહીં આના ચાહિયે, અલબત્તા નમાઝ પળ્હકર મય્યિત વાલોંસે ઈજાઝત લેકર આ સકતા હૈ ઔર દફનકે બાદ ઈજાઝતકી ઝરૂરત નહીં. (આલમગીરી)

(૯) અગર મય્યિત શીરખ્વાર (દૂધ પીતા) બચ્ચા હો યા ઉસસે કુછ બડા હો તો લોગોંકો ચાહિયે કે ઉસે દસ્ત બદસ્ત લે જાએં, યાની એક આદમી ઉસકો અપને દોનોં હાથોં પર ઉઠા લે, ફિર ઉસસે દૂસરા આદમી લે લે, ઉસી તરહ બદલતે હુએ લે જાએં.

(અહકામે મય્યિત)

નમાઝે જનાઝાકા બયાન

નમાઝે જનાઝાકા તરીકા

નમાઝે જનાઝાકા મસનૂન ઔર મુસ્તહબ તરીકા યે હૈ કે મય્યિતકો આગે રખકર ઈમામ ઉસકે સીનાકે સામને ખડા હો જાએ ઔર સબ લોગ યે નિય્યત કરેં.

“મૈંને યે ઈરાદા કિયા કે નમાઝે જનાઝા પઢ્હૂં જો ખુદાકી નમાઝ હૈ ઔર મય્યિતકે લિયે દુઆ હૈ.”

નિય્યત ઝબાનસે કરના ઝરૂરી નહીં દિલસે કર લેના ભી કાફ઼ી હૈ. યે નિય્યત કરકે દોનોં હાથ તકબીરે તહરીમાકી તરહ કાનોં તક ઉઠાકર એક મરતબા અલ્લાહુ અકબર કેહકર દોનોં હાથ બાંધ લેં જિસ તરહ નમાઝમેં બાંધતે હૈં.

ફ઼િર સુબ્હાનકલ્લાહુમ્મ સે આખિર તક પઢ્હેં

ઔર 'વ તઆલા જદ્દુક' કે બાદ 'વજલ્લ ષનાઉક' પઢેં ઉસકે બાદ અલ્લાહુ અકબર કહેં, મગર ઈસ મરતબા હાથ ન ઉઠાએં. ઉસકે બાદ દુરૂદ શરીફ પઢેં ઔર બેહતર યે હૈ કે વોહી દુરૂદ શરીફ પઢા જાએ જો નમાઝમેં પઢા જાતા હૈ. ફિર એક મરતબા અલ્લાહુ અકબર કહેં ઈસ મરતબા ભી હાથ ન ઉઠાએં, ઈસ તકબીરકે બાદ મય્યિતકે લિયે દુઆ કરેં. અગર મય્યિત બાલિગ હો ચાહે મર્દ યા ઔરત હો તો યે દુઆ પઢેં.

અલ્લાહુમ્મગ્ફિર લિહય્યિના વ મય્યિતિના વ શાહિદિના વ ગાઈબિના વ સગીરિના વ કબીરિના વઝકરિના વ ઉન્ષાના, અલ્લાહુમ્મ મન્ અહ્યયતહૂ મિન્ના ફઅહ્યિહી અલલ્ ઈસ્લામ. વમન્ તવફ્ફૈતહૂ મિન્ના ફતવફ્ફહૂ અલલ ઈમાન.

જબ યે દુઆ પળ્હ ચુકેં તો ફિર એક મરતબા અલ્લાહુ અકબર કહેં ઔર ઈસ મરતબા ભી હાથ ન ઉઠાએં ઔર ઈસ ચોથી તકબીરકે બાદ દોનોં હાથ છોડકર સલામ ફેર દેં જિસ તરહ નમાઝમેં સલામ ફેરતે હૈં. (અહસનુલ ફતાવા)

ઔર અગર મય્યિત નાબાલિગ લડકા હો તો યે દુઆ પળ્હે :

અલ્લાહુમ્મજ્ અલ્હુ લના ફરતંવ્ વજ્અલ્હુ લના અજ્રંવ્ વઝુખરંવ્ વજ્અલ્હુ લના શાફિઅંવ્ વ મુશફ્ફઆ.

ઔર અગર નાબાલિગ લડકી હો તો

અલ્લાહુમ્મજ્ અલ્હા લના ફરતંવ્ વજ્અલ્હા લના અજ્રંવ્ વઝુખ્રંવ્ વજ્અલ્હા લના શાફિઅતંવ્ વ મુશફ્ફઅહ.

અગર કિસીકો નમાઝે જનાઝાકી દુઆ યાદ

ન હો તો સિર્ફ અલ્લાહુમ્મગ્ફિર લિલ્ મુઅમિનીન વલ્ મુઅ્મિનાત પળ્હ લે, અગર યે ભી ન હો સકે તો સિર્ફ ચાર તકબીરેં કેહ દેનેસે ભી નમાઝ હો જાએગી, ઈસ લિયે કે દુઆ ઔર દુરૂદ શરીફ ફર્ઝ નહીં હૈ.

અગર કોઈ શખ્સ જનાઝાકી નમાઝમેં ઐસે વકત પહોંચા કે કુછ તકબીરેં ઉસકે આનેસે પેહલે હો ચુકી હોં તો જિસ કદર તકબીરેં હો ચુકી હોં ઉનકે એ'તિબારસે વો શખ્સ મસ્બૂક સમઝા જાએગા, યાની ઈમામકે સલામ ફેરનેકે બાદ ઉન તકબીરોંકો અદા કરેગા. અગર ઈમામકે તકબીર કેહનેકે બાદ જો આએ તો ઉસે ચાહિયે કે વો તકબીર ન કહે બલ્કે ઈમામકી અગલી તકબીરકા ઈન્તિઝાર કરે, ઔર જબ ઈમામ તકબીર કહે તો વો શખ્સ ભી ઈમામકે સાથ તકબીર કહે ઔર યે તકબીર ઉસ

શખ્સકે હકમેં તકબીરે તેહરીમા હોગી, ફિર જબ ઈમામ સલામ ફેર દે તો યે શખ્સ અપની ગઈ હુઈ તકબીરોંકો અદા કરે. ઔર અગર યે ખૌફ હો કે દુઆ પળહેગા તો જનાઝા ઉસકે સામનેસે ઉઠા લિયા જાએગા તો સિર્ફ અલ્લાહુ અકબર કેહ લે ઔર ઉસમેં કુછ ન પળહે.

જો શખ્સ ઈમામકી અગલી તકબીરકા ઈન્તિઝાર કિયે બગૈર ફૌરન આતે હી અલ્લાહુ અકબર કેહકર નમાઝમેં શરીક હો ગયા તો ફિર ભી નમાઝ દુરૂસ્ત હો જાએગી, અલબત્તા શરીક હોતે વકત જો તકબીર ઉસને કહી વો ઈન ચાર તકબીરોંમેં શુમાર ન હોગી જો નમાઝે જનાઝામેં ફર્ઝ હૈં. લિહાઝા ઈમામકે સલામ ફેરનેકે બાદ જો તકબીરેં ફૌત હો ગઈ હૈં ઉનકો અદા કરે.

નમાઝે જનાઝામેં ઝિયાદહ તા'દાદકી બરકત ઔર અહમિયત

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કે આઝાદ કિયે હુએ ગુલામ ઔર ખાદિમે ખાસ કુરૈબ (રદિ.) તાબિઈ બયાન કરતે હૈં કે હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કે એક સાહબઝાદેકા ઈન્તિકાલ મકામ કુદૈદમેં યા મકામ ઉસ્ફાનમેં હો ગયા (જબ કુછ લોગ જમા હો ગયે) તો હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને મુઝસે ફરમાયા કે જો લોગ જમા હો ગયે હૈં ઝરા તુમ ઉન પર નઝર ડાલો, કુરૈબ કેહતે હૈં કે મૈં બાહિર નિકલા તો દેખા કે કાફી લોગ જમા હો ચુકે હૈં, મૈંને ઉનકો ઉસકી ખબર દી. ઉનહોંને ફરમાયા : તુમહારા ખયાલ હૈ કે ચાલીસ (૪૦) હોંગે? કુરૈબને કહા હાં (ચાલીસ ઝરૂર હોંગે) ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને

ફરમાયા : અબ જનાઝા બાહિર લે ચલો, મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ આપ ફરમાતે થે કે જિસ મુસલમાન આદમીકા ઈન્તિકાલ હો જાએ ઔર ઉસકે જનાઝેકી નમાઝ ચાલીસ ઐસે આદમી પઢેં જિનકી ઝિંદગી શિર્કસે બિલકુલ પાક હો ઔર વો નમાઝમેં ઉસ મય્યિતકે લિયે મગ્ફિરત વ રહમતકી દુઆ ઔર સિફારિશ કરેં, તો અલ્લાહ ઉનકી સિફારિશ ઉસ મય્યિતકે હકમેં ઝરૂર કબૂલ ફરમાતા હૈ.

(મઆરિફુલ હદીસ બહવાલા સહીહ મુસ્લિમ)

હઝરત માલિક બિન હુબૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે આપકા યે ઈરશાદ સુના કે જિસ મુસલમાન બંદેકા ઈન્તિકાલ હો જાએ ઔર મુસલમાનોંકી તીન સફેં ઉસકી નમાઝે જનાઝા પઢેં (ઔર ઉસકે લિયે મગ્ફિરત વ જન્નતકી દુઆ કરેં) તો ઝરૂર હી અલ્લાહ તઆલા ઉસ બંદેકે

વાસ્તે (મગ્ફિરત ઔર જન્નત) વાજિબ કર દેતા હૈ. (હઝરત માલિકસે ઈસ હદીસકી રિવાયત કરનેવાલે રાવી કેહતે હૈં) માલિક બિન હુબૈરહ (રદિ.) કા દસ્તૂર થા કે જબ વો જનાઝા પળ્હનેવાલોંકી તા'દાદ કમ મહેસૂસ કરતે તો ઈસી હદીસકી વજહસે ઉન લોગોંકો તીન સફોંમેં તકસીમ કર દેતે થે. (મઆરિફુલ હદીસ બહવાલા સુનને અબી દાઉદ)

ઈન હદીસોંસે સાફ ઝાહિર હૈ કે નમાઝે જનાઝામેં ઝિયાદતી મતલૂબ ઔર બાઈસ બરકત વ રહમત હૈ, ઈસ લિયે મુનાસિબ હદ તક ઈસકી કોશિશ ઝરૂર કરની ચાહિયે. મગર ઝિયાદા મજમા'કી ખાતિર નમાઝે જનાઝામેં દેર કરના મના' હૈ.

દફનકા તરીકા ઔર ઉસકે આદાબ

હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.) કે

સાહબઝાદે આમિર બયાન કરતે હૈં કે (વાલિદ માજિદ) સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.) ને અપને મર્ઝે વફાતમેં વસિય્યત ફરમાઈ થી કે મેરે વાસ્તે બગલી કબર બનાઈ જાએ ઔર ઉસકો બંદ કરનેકે લિયે કચ્ચી ઈંટેં ખડી કર દી જાએં જિસ તરહ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે લિયે કિયા ગયા થા. (સહીહ મુસ્લિમ)

અગર ઝમીન ઐસી કચ્ચી હો કે બગલી કબર ન બન સકતી હો તો ફિર દૂસરે તરીકેકી કબર બનાઈ જાએ જિસકો શક કેહતે હૈં. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે ઝમાનેમેં મૌકાકે મુતાબિક દોનોં તરહકી કબરેં બનાઈ જાતી થીં લેકિન અફઝલ લહદ યાની બગલી કબર હી કા તરીકા હૈ. હમારે યહાં બગલી કબરકા એહતિમામ બિલકુલ નહીં કિયા જાતા. ઈસ તરફ તવજ્જેહ દેના નિહાયત ઝરૂરી હૈ. હાં અગર ઝમીન ઈતની નરમ હો કે બગલી કબર બનાનેસે ઝમીનકે બૈઠ જાનેકા ડર

હો યા કોઈ ઔર ઉઝર હો તો દૂસરી બાત હૈ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) જબ કિસી મય્યિતકો કબરમેં ઉતારતે (યા કોઈ મય્યિત કબરમેં ઉતારી જાતી) તો ફરમાતે થે **"બિસ્મિલ્લાહિ વબિલ્લાહિ વઅલા મિલ્લતિ રસૂલિલ્લાહિ"** (હમ ઉસ બંદેકો અલ્લાહકે પાક નામકે સાથ ઔર ઉસકી મદદસે ઔર ઉસકે નબીકે તરીકે પર સુપુર્દે ખાક કરતે હૈં) ઔર ઈસી હદીસકી બાઝ રિવાયતોંમેં **"અલા મિલ્લતિ રસૂલિલ્લાહિ"** કે બજાએ **"અલા સુન્નતિ રસૂલિલ્લાહિ"** કા લફ્ઝ ભી રિવાયત કિયા ગયા હૈ.

(મઆરિફુલ હદીસ બહવાલા તિરમિઝી, અબૂ દાઉદ, મુસ્નદે અહમદ, સુનને ઈબ્ને માજહ)

મસ્અલા : જબ કબર તૈયાર હો ચુકે તો મય્યિતકો કિબ્લેકી તરફસે કબરમેં ઉતાર દેં. ઉસકી

સૂરત યે હૈ કે જનાઝા કબરસે કિબ્લાકી જાનિબ રખ્ખા જાએ ઔર ઉતારનેવાલે કિબ્લા રૂ ખડે હોં કે મય્યિતકો ઉઠાકર કબરમેં રખ દેં.

મસ્અલા : મય્યિતકો કબરમેં રખકર દાહને પેહલૂ પર ઉસકો કિબ્લા રૂ કર દેના મસનૂન હૈ. આજ કલ જો સિર્ફ ચેહરા ફેર દેનેકા દસ્તૂર હૈ ઔર પૂરી કરવટ નહીં દિલાતે યે તરીકા બિલકુલ ખિલાફે સુન્નત હૈ.

(અહસનુલ ફતાવા)

મસ્અલા : કબરમેં રખનેકે બાદ કફનકી વો ગિરહ (ગાંઠ) જો કફનકે ખુલ જાનેકે ખૌફસે દી ગઈ થી ખોલ દી જાએ.

મસ્અલા : ઉસકે બાદ કબરકો કચ્ચી ઈંટોં યા નરકલસે બંદ કર દેં. પક્કી ઈંટોં યા લકડીકે તખ્તોંસે બંદ કરના મકરૂહ હૈ. હાં જહાં ઝમીન બહોત નરમ હો કે કબરકે બૈઠ જાનેકા ખૌફ હો તો

પક્કી ઈંટ યા લકડીકે તખ્તે રખ દેના યા સંદૂકમેં રખના ભી જાઈઝ હૈ.

મસ્અલા : ઔરતકો કબરમેં રખતે વકત પરદા કરકે રખના મુસ્તહબ હૈ. અગર મય્યિતકે બદનકે ખુલ જાનેકા ખૌફ હો તો ફિર પરદા કરના વાજિબ હૈ.

મસ્અલા : જબ મય્યિત કબરમેં રખ ચુકેં તો જિસ કદર મિટ્ટી ઉસકી કબરસે નિકલી હો વો સબ ઉસ પર ડાલ દેં ઉસસે ઝિયાદા મિટ્ટી ડાલના મકરૂહ હૈ. હાં અગર કબરકી મિટ્ટી કમ હો તો કબરકો એક બાલિશ્ત ઉંચા કરનેકે લિયે દૂસરી મિટ્ટી ડાલ સકતે હૈં.

મસ્અલા : કબરમેં મિટ્ટી ડાલતે વકત મુસ્તહબ હૈ કે સરહાનેકી તરફસે શરૂઆત કી જાએ ઔર હર શખ્સ અપને દોનોં હાથોંમેં મિટ્ટી ભરકર કબરમેં ડાલ દે. પેહલી મરતબા મિન્હા ખલક્નાકુમ ઔર દૂસરી

મરતબા વફીહા નુઈદુકુમ ઔર તીસરી મરતબા વમિન્હા નુખ્રિજુકુમ તારતન ઉખ્રા. પળ્હે.

મસ્અલા : દફનકે બાદ થોડી દેર કબર પર ઠહેરના ઔર મય્યિતકે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત કરના યા કુરઆન મજીદ પળ્હકર ઉસકા સવાબ ઉસકો પહોંચાના મુસ્તહબ હૈ.

મસ્અલા : મિટ્ટી ડાલ ચુકનેકે બાદ કબર પર પાની છિડક દેના મુસ્તહબ હૈ.

મસ્અલા : કબર પર કોઈ ચીઝ (નામ વગૈરહ) બતૌર યાદદાશ્ત લિખના બાઝ ઉલમાકે નઝદીક જાઈઝ નહીં, ઔર બાઝ ઉલમાને ઝરૂરત હો તો ઉસકી ઈજાઝત દી હૈ, લેકિન કબર પર યા ઉસકે કતબા (તખ્તી) પર કુરઆન શરીફકી આયત લિખના યા શઅર યા મુબાલિગા આમેઝ તા'રીફ લિખના મકરૂહ હૈ.

(અહકામે મય્યિત બહવાલા શામી)

તદફીનકે બાદ

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના કે : જબ તુમહારા કોઈ આદમી ઈન્તિકાલ કર જાએ તો ઉસકો દેર તક ઘરમેં મત રોકો ઔર કબર તક પહોંચાને ઔર દફન કરનેમેં જલ્દીસે કામ લો ઔર (દફનકે બાદ) સરકી જાનિબ સૂરએ બકરહકી શુરૂ' કી આયાત (મુફલિહૂન તક) ઔર પાંવકી જાનિબ ઉસકી આખરી આયાત (આમન ર્રસૂલુસે ખતમ સૂરત તક) પઢી જાએં. (બયહકી)

*સનદકે લિહાઝસે અગરચે યે હદીસ મરફૂઅન સાબિત ન હો, લેકિન મોહદ્દિસીન ઔર ફુકહાકે ઉસૂલ પર યે હુકમમેં મરફૂઅ હી કે હૈ.

ઝિયારતે કુબૂર

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : મૈંને તુમકો કબરોંકી ઝિયારતસે મના કર દિયા થા, અબ (ઈજાઝત દેતા હૂં કે) તુમ કબરોંકી ઝિયારત કર લિયા કરો, ક્યૂંકે (ઉસકા યે ફાઈદા હૈ કે) ઉસસે દુનિયાકી બે-રગબતી ઔર આખિરતકી યાદ ઔર ફિકર પૈદા હોતી હૈ. (મઆરિફુલ હદીસ)

શુરૂ શુરૂમેં જબ તકકે તૌહીદ પૂરી તરહ આમ મુસલમાનોંકે દિલોંમેં રાસિખ નહીં હુઈ થી ઔર ઉનહેં શિર્ક ઔર જાહિલયતસે નિકલે હુએ થોડા હી ઝમાના હુવા થા, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને કબરોં પર જાનેસે મના ફરમા દિયા થા, ક્યૂંકે ઉસસે ઉન લોગોંકે શિર્ક ઔર કબર પરસ્તીમેં મુબ્તલા હો જાનેકા ખતરા થા.

ફિર જબ ઉમ્મતકા તૌહીદી મિઝાજ પુખ્તા હો ગયા, ઔર હર કિસમકે જલી ઔર ખફી ઔર શિર્કસે દિલોંમેં નફરત ભર ગઈ ઔર કબરોં પર જાનેસે શિર્કકે જરાસીમ ફિર પૈદા હો જાનેકા અંદેશા નહીં રહા તો આપ (સ.અ.વ.) ને ઈસ એલાનકે ઝરીએ કબરોં પર જાનેકી ઈજાઝત દે દી. ઔર યે ભી વાઝેહ ફરમા દિયા કે યે ઈજાઝત ઈસ લિયે દી જા રહી હૈ કે વો દુનિયાસેં બે રગબતી ઔર આખિરતકી યાદ ઔર ફિકર દિલોંમેં પૈદા હોનોકા ઝરીઆ હૈ. (મઆરિફુલ હદીસ)

હઝરત બુરૈદહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સહાબએ કિરામ (રદિ.) કો તા'લીમ ફરમાતે થે કે જબ વો કબ્રસ્તાન જાએં તો કબરવાલોં પર ઈસ તરહ સલામ પઢેં, ઔર ઉનકે લિયે દુઆ કરેં :

અસ્સલામુ અલૈકુમ્ અહ્લ દિયારિ મિનલ્

મુઅ્મિનીન વલ્ મુસ્લિમીન વઈન્ના ઈન્શા અલ્લાહુ બિકુમ લલાહિકૂન નસ્અલુલ્લાહ લના વલકુમુલ્ આફિયત.

તર્જુમા : સલામ હો તુમ પર ઈન ઘરોં વાલો! મો'મિનોંમેંસે ઔર મુસલમાનોંમેંસે, ઔર ઈન્શા અલ્લાહ હમ તુમસે આ મિલનેવાલે હૈં. હમ અલ્લાહસે દુઆ ઔર સવાલ કરતે હૈં અપને લિયે ઔર તુમહારે લિયે આફિયતકા (યાની ચૈન ઔર સુકૂનકા). (મઆરિફુલ હદીસ બહવાલા મુસ્લિમ)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા ગુઝર મદીનામેં ચંદ કબરોં પર હુવા, આપને ઉનકી તરફ રૂખ કિયા ઔર ફરમાયા :

અસ્સલામુ અલૈકુમ યા અહ્લલ કુબૂરિ યગ્ફિરુલ્લાહુ લના વલકુમ અન્તુમ સલફુના વનહ્નુ

બિલ અસરિ.

ઈન અહાદીસસે માલૂમ હુવા કે કબર પર જાનેકા અસલ મકસદ ઉનકે લિયે સલામ ઔર દુઆએ મગ્ફિરત હૈ, ઔર સાથ હી અપની મૌતકી યાદ હૈ. સહાબએ કિરામ ઔર ઉનકે તાબિઈનકા તરીકા યેહી થા. અલ્લાહ તઆલા હમેં ઉનહીકે તરીકે પર કાઈમ રખ્ખે ઔર ઉસી પર ઉઠાએ. (મઆરિફુલ હદીસ)

ઔરતકો કબ્રસ્તાન જાના જાઈઝ નહીં હૈ. અલબત્તા અગર બુઢ્ઢી ઔરત બાપરદા હોકર જાએ ઔર કોઈ કામ શરીઅતકે ખિલાફ ન કરે, મસલન રોના પીટના વગૈરહ તો ઉસ સૂરતમેં ઉસકા જાના જાઈઝ હોગા લેકિન ફિર ભી ન જાના હી બેહતર હૈ.

મુરદોંકે લિયે ઈસાલે સવાબ

કિસીકી મૌતકે બાદ ઉસકી ખિદમત ઔર ઉસકે

સાથ હુસ્ને સુલૂકકા એક તરીકા તો યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલાસે ઉસકે લિયે મગ્ફિરત ઔર રહમતકી દુઆ કી જાએ ઔર રહમ વ કરમકી ભીખ માંગી જાએ. નમાઝે જનાઝાકી ખાસ ગર્ઝ ભી યેહી હૈ, ઔર કબરોંકી ઝિયારતકે સિલસિલેમેં અભી ઉપર જો હદીસેં મઝકૂર હુઈ હૈં ઉનમેં ભી કબરવાલોંકો સલામકે સાથ ઉનકે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત ભી કી ગઈ હૈ. દુઆએ ખૈરકે ઈસ તરીકાકે અલાવા મુરદોંકી ખિદમત ઔર નફા રસાનીકી એક દૂસરી સૂરત રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને યે ભી બતાઈ કે ઉનકી તરફસે સદકા યા ઈસી તરહ કોઈ દૂસરા અમલે ખૈર કરકે ઉસકા સવાબ ઉનકો હદિયા કિયા જાએ "ઈસાલે સવાબ" ઈસીકા ઉનવાન હૈ. ઈસકે બારેમેં નીચેકી હદીસ પઢિયે.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે સઅદ બિન ઉબાદા (રદિ.) કી

વાલિદહકા ઈન્તિકાલ ઐસે વકત હુવા કે ખૂદ સઅદ મૌજૂદ નહીં થે (આપ સ.અ.વ. કે સાથ એક ગઝવહમેં ગયે હુએ થે, જબ વાપસ આએ) તો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.) મેરી ગૈર હાજરીમેં મેરી વાલિદહકા ઈન્તિકાલ હો ગયા, તો અગર મૈં ઉનકી તરફસે સદકા કરૂં તો વો ઉનકે લિયે નફામંદ હોગા? (ઔર ઉનકો ઉસકા સવાબ પહોંચેગા?). આપને ફરમાયા : હાં પહોંચેગા. ઉનહોંને અર્ઝ કિયા : તો મૈં આપકો ગવાહ બનાતા હૂં કે અપના બાગ મૈંને અપની વાલિદહકે લિયે સદકા કર દિયા. (સહીહ બુખારી)

મય્યિતકે ઘરવાલોંકે લિયે ખાના ભેજના મુસ્તહબ હૈ

મય્યિતકે ઘરવાલે તાઝા સદમાકી વજહસે ઐસે

હાલમેં નહીં હોતે કે ખાને વગૈરહકા એહતિમામ કર સકેં, ઈસ લિયે ઉનકે સાથ હમદર્દીકા એક તકાઝા યે ભી હૈ કે ઉસ દિન ઉનકે ખાનેકા એહતિમામ દૂસરે રિશ્તેદાર ઔર તઅલ્લુક વાલે કરેં.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને જઅફર (રદિ.) કા બયાન હૈ કે જબ ઉનકે વાલિદ માજિદ હઝરત જઅફર બિન અબી તાલિબ (રદિ.) કી શહાદતકી ખબર આઈ તો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જઅફરકે ઘરવાલોંકે લિયે ખાના તૈયાર કિયા જાએ. વો ઈસ ખબરકી વજહસે ઐસે હાલમેં હૈં કે ખાના તૈયાર કરનેકી તરફ તવજ્જેહ ન કરેંગે. (મઆરિફુલ હદીસ)

મસ્અલા : અહલે મય્યિતકે પડોસિયોં ઔર દૂરકે રિશ્તેદારોંકે લિયે મુસ્તહબ હૈ કે વો એક દિન એક રાતકા ખાના તૈયાર કરકે મય્યિત વાલોંકે યહાં ભેજેં, ઔર અગર વો ગમકી વજહસે ન ખાતે હોં તો

ઈસરાર કરકે ઉનહેં ખિલાએં. (અહકામે મય્યિત બહવાલા દુર્રે મુખ્તાર વ શામી)

મસ્અલા : જો લોગ મય્યિતકી તજહીઝો તકફીન ઔર દફનકે કામોંમેં મસરૂફ હોં ઉનકો ભી યે ખાના ખિલાના જાઈઝ હૈ. (અહકામે મય્યિત બહવાલા મદારિજુન્નુબુવ્વત)

અહલે મય્યિતકી તરફસે ખાનેકી દઅવત બિદઅત હૈ :

આજ કલ બાઝ નાવાકિફ લોગોંમેં જો રસમ હૈ કે તા'ઝિયતકે લિયે આનેવાલોંકે વાસ્તે મય્યિતકે ઘરવાલે ખાના પકવાતે ઔર ઉનકી દઅવત કરતે હૈં. **યે સુન્નતકે ખિલાફ હોનેકે બાઈસ નાજાઈઝ હૈ ઔર બિદઅત હૈ. ક્યૂંકે દઅવત ખૂશીકે મૌકા પર હોતી હૈ**

ગમી પર નહીં, આનેવાલોંકો ભી ચાહિયે કે અગર વો અહલે મય્યિતકે વાસ્તે ખાના નહીં ભેજતે તો કમ અઝ કમ ઉન પર અપના બોઝ તો ન ડાલેં.

(અહકામે મય્યિત બહવાલા શામી)

વસિય્યત

(મૌતકે વકત મુસલમાનકી ઝરૂરત)

હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદે ગિરામી હૈ કે "કિસી મુસલમાનકો યે હક નહીં કે કિસી ચીઝકી વસિય્યત કરના ઉસ પર ઝરૂરી હો ફિર દો રાતેં ભી ઈસ તરહ ગુઝારે કે ઉસકી વસિય્યત ઉસકે પાસ લિખ્ખી હુઈ ન હો. (મિશ્કાત)

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદે ગિરામી હૈ કે જો શખ્સ વસિય્યત કરકે દુનિયાસે ગયા વો સીધે રાસ્તે પર ઔર સુન્નતવાલે રાસ્તે પર દુનિયાસે ગયા

ઔર તકવા ઔર શહાદત પર મરા, ઔર મગ્ફિરતકી હાલતમેં દુનિયાસે ગયા. (મિશ્કાત)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈંને કોઈ રાત ઐસી નહીં ગુઝારી મગર યે કે મેરી વસિય્યત મેરે પાસ લિખ્ખી હુઈ રખ્ખી હોતી થી. (મુસ્નદે અહમદ)

ઈન અહાદીસસે માલૂમ હુવા કે શરીઅતકા યેહી હુકમ હૈ કે હમ ફૌરન હી વસિય્યત લિખ લેં, ઉસમેં દેર ન કરેં, અપની ઔલાદ, રિશ્તેદાર ઔર દોસ્ત અહબાબકો દીન પર અમલ કરને ઔર દીનકો દુનિયા ભરમેં ફૈલાને ઔર ઉસકે લિયે જાન, માલ, વક્ત, સોચ ઔર સલાહિયતેં લગાનેકી ઝિંદગીમેં ભી તરગીબ દેં ઔર ઉસકી વસિય્યત ભી કર જાએં.

ઈસકે અલાવા યે બહોત ઝરૂરી હૈ કે અગર સખ્ત મજબૂરીમેં કિસીસે કર્ઝા લે લિયા તો ફૌરન

અપની વસિય્યતકી કાપી (ડાયરી) મેં લિખ લીજિયે કે મુઝ પર ફલાં ફલાંકા ઈતના ઈતના કર્ઝ હૈ જિસે અદા કરના હૈ ઔર અપની તમામ જાઈદાદ ઔર તમામ મિલ્કિયતકી ચીઝોંકી તફસીલ ઉલમા વ મુફતિયાને કિરામકો બતાકર ઔર ઉસસે મુતઅલ્લિક શરઈ અહકામ પૂછકર ઈસ તરહ સાફ રખ્ખેં કે આપકી મૌતકે બાદ વારિસોંમેં ઝગડા ન હો ઔર દુનિયાકે ચંદ રૂપિયોંકે ખાતિર ઔલાદ, ભાઈ બહેનોં ઔર રિશ્તેદારોંકે દરમિયાન દુશ્મની તક નૌબત ન પહોંચ જાએ.

ખતમ શુદ

